

THE ART NEWSPAPER TÜRKİYE

Sergiler // Söyleşi

Grimanesa Amorós'tan İstanbul'da ışık ve hafıza yolculuğu

Işığı mekân, zaman ve izleyiciyle etkileşen, yaşayan bir unsur olarak kurgulayan Grimanesa Amorós'la, kamusal alan projelerinden ilham kaynaklarına ve İstanbul'da sergilenen eserleri PASSAGE ve MARITIME'a uzanan yaratım sürecini konuştuk

Elif Onay

25 Eylül 2025

ÇEREZ AYARLARI

Fotoğraf: Chaira Cussatti

Eylül ayında Contemporary Istanbul'un 20. edisyonu kapsamında, Focus America bölümüyle izleyiciyle buluşan *PASSAGE* ve *MARITIME*, Grimanesa Amorós'un ısıklık mekân ve

ÇEREZ AYARLARI

hafızanın kesişimindeki odağını yansıtıyor. Amorós, LED teknolojisi ve ışığı yaratıcı biçimde harmanlayarak kamusal alanlarda gerçekleştirdiği etkileyici büyük ölçekli yerleştirmelerle tanınıyor.

İstanbul'un tarihsel katmanları ve kültürel kesişimleri, Amorós'un bu yeni eserlerinde ışığın şiirsel diliyle yeniden hayat buluyor. New York merkezli Perulu-Amerikalı sanatçı, The Peninsula İstanbul'un saat kulesi ve lobi alanı için tasarladığı ışık sekanslarıyla, İstanbul'un tarih boyunca üstlendiği "geçiş" kavramını çağdaş bir bakışla yorumluyor. Boğaz'ın iki yakayı birleştiren akışı, ticaret yollarının kesişme noktaları ve suyun ritmik hareketlerinden doğan hikâyeler, Amorós'un mekâna özgü yerleştirmelerinde hem fiziksel hem de duygusal bir yolculuğa dönüşüyor. Sanatçı, izleyiciyi tıpkı bir terminalde olduğu gibi, vedaların ve karşılaşmaların yaşandığı bir durakta konumlandırarak, geçmişin izlerini bugünün ışığıyla aydınlatıyor. Grimanesa Amorós'la, kamusal alan projelerinden ilham kaynaklarına ve İstanbul'da eylül ayında sergileyeceği eserleri *PASSAGE* ve *MARITIME*'a uzanan yaratım sürecine dek konuştuk.

Fotoğraf: Emirhan Yıldırım

Farklı coğrafyalarda kentsel hafızanın katmanlarıyla çalışan bir sanatçı olarak, sunacağınız eserde İstanbul'un yeri nedir? Bu işin ilhamı ve hikâyesinden bahsedermisiniz?

Peru'da doğmuş biri olarak okyanusla güçlü bir bağım var. Dalgaların çarpışışı, zamanla değişen hareketleri ve tarihsel önemi her zaman ilgimi çekmiştir. Türkiye de tıpkı Peru gibi suyla güçlü bir bağa sahip. İstanbul, doğu ile batının buluştuğu, önemli bir ticaret rotasıyla ayrılan harika bir karışım. Tarih, her zaman beni büyülemiştir. Bu çalışmadan önce, II. Mehmet'i ve onun Roma İmparatorluğu'nun seyrini nasıl değiştirdiğini, Osmanlı'yı nasıl güçlendirdiğini öğrendim. Boğaz'ı stratejik bir araç olarak kullanmasıyla Romalılara karşı zaferini garantilemişti. Bir zamanlar Konstantinopolis olan İstanbul, her zaman bağlantıların kurulduğu, kültürlerin kesiştiği bir merkez oldu. Burası bir birleşme noktası olduğu için, Boğaz'ın yalnızca yük taşımacılığı değil, ulaşım için de ne kadar hareketli ve yoğun olduğuna hayran kaldım. The Peninsula Istanbul, bir zamanlar halkın seyahat ettiği ya da ticaret yaptığı bir feribot iskelesi olan tarihi bir binada yer alıyor. İskeleler hem vedaların hem karşılamaların yaşandığı, ikiliklerin mekânıdır. *PASSAGE* için yazdığım sanatçı metnimde de belirttiğim gibi, bu mekân geçişin ikiliklerini barındırıyor.

**“Geçmiş, şimdi ve geleceğin kesişim noktası olmak”
vizyonu hem kişisel hem kolektif hafızayla hem de kimlik
algımızı şekillendiren görünmez rotalarla bağlantılar
kuruyor. Sizce İstanbul’da sunacağınız eser, zamanın ve
kimliğin bu soyut katmanlarını nasıl taşıyacak?**

Bence herkes geçmiş, şimdi ve gelecek kavramıyla ilişki kurabilir. İçinde bulunduğumuz an, bizi geçmiş üzerine düşünmeye iter, bu da geleceğimizi planlamamıza yol açar. Hayatımızın içinde zamanın etkileşimini ve iç içe geçişini düşünmek, insana özgü bir bakış açısıdır. The Peninsula İstanbul’a adım atan izleyici, kendini yeniden bir terminalin canlı ve hareketli atmosferinde bulur. Tıpkı terminaller gibi oteller de sürekli giriş çıkışların, karşılaşmaların ve vedaların yaşandığı mekânlardır. Bir feribotun terminale girip çıkarken yarattığı ritmi andıran ışık düzenleri, bu eserlerde hem iç hem dış mekânda izleyiciyi aktif bir katılıma çağırıyor. İzleyiciler, eserlerin form ve ritmindeki dinamizmle çevrelenecek. Bu da onlara, o anki “şimdi”lerinde, eseri daha önce nasıl gördüklerini ve onun onlar için taşıyabileceği yeni anlam ihtimallerini düşünme fırsatı verecek. Ben her zaman şunu söylerim: Eğer sizin dikkatinizi birkaç saniyeliğine, o an içinde yakalayabilirsem, bir sanatçı olarak asıl amacımı gerçekleştirmişim demektir.

**Mekân odaklı işlerinizde ışık, çevresi ve izleyiciyle
etkileşime girerek mekâna nüfuz eden aktif**

dönüşüyor. Zamanın katmanları, mekânın karakteri ve izleyici deneyimi, yerleştirmenizde bütüncül bir yapı oluşturuyor. Peki, bu yapının içinde izleyiciyi nerede konumlandırıyorsunuz?

Kamusal alanlar için işler üretirken her zaman izleyiciyi ve onun eserle nasıl bir bütün hâline gelebileceğini düşünürüm. Herkesin yolculuğu farklıdır. Gelgitlerin döngüsü gibi, izlediğimiz doğal bir ritim ve düzen vardır. Ancak sıçrama yaptığımızda, işte o zaman bu tutarlılıktan sapar ve kendi yolumuzu çizeriz. İzleyicinin eserden nasıl keyif aldığı ve onunla nasıl etkileşim kurduğu kişiden kişiye değişir. Bu yüzden onların bakış açılarını sınırlamayı ya da kontrol etmeyi sevmem. Ancak ışık dizilimi, izleyicileri buldukları her konumda birbirine bağlar.

“Kurgularımı, bir bestecinin müziği nota nota yazması gibi tasarlıyorum”

Sanatsal pratiğiniz, ışık, mimari ve teknolojiyi bir araya getiren disiplinlerarası bir yapıya sahip. Bu çok yönlü yaklaşım içinde, kendi benzersiz sesinizi ve ifade biçiminizi bulma süreci nasıl şekillendi?

Işık kurgusu, önceden ayarlanmış şablonlar, algoritmalar veya remiksler olmadan, tamamen gerçek zamanlı olarak oluşturuluyor. Kurgularımı, bir bestecinin müziği nota nota yazması gibi tasarlıyorum. Bulduğum ortam

çevresini yansıtacak şekilde şekillenmesini sağlıyor; nihayetinde bu, mekânın ifadesi ve izleyiciyi nasıl yönlendirmek istediğim üzerinden ortaya çıkıyor. Işık kurgusunun neye benzeyeceğini, ancak mekâna varıp heykeli tamamladığımda biliyorum; işte bu, eserin güzelliği. İnsan eliyle, teknoloji kullanılarak üretilmiş ancak teknolojinin insani olmaya çalıştığı bir iş değil. Fiziksel eseri yaratırken, projenin kurulum süreci boyunca her zaman sahada bulunurum.

Kamusal alanlarda sanat üretmek, sanatçılara nasıl bir sorumluluk yüklüyor sizce?

Sanatçılar olarak, inandığımız ve insan olarak benimsediğimiz değerleri eserlerimizle yansıtmak bizim en temel sorumluluğumuz. Sanatı, paylaşmak, ifade etmek ve insanlarla bağ kurmak için yaratırız. Her bir eser hem kamusal hem de özel alanlarda sözlerimiz kadar anlam ve ağırlık taşıyor. Sanat üretmek ve paylaşmak, sanatçının topluma sunduğu bir armağan. İnsanlarda farklı düşünme arzusu uyandırır, dünyayı yeni perspektiflerle görmelerini sağlar ve onları, her biri için anlamı farklı olsa da günlük hayatlarında daha yaratıcı olmaya davet eder.

Eserlerinizde anlatımınızın bir parçası olarak teknolojiyi kullanıyorsunuz. Günümüzde teknoloji hızla değişiyor ve bu değişim toplumsal yapıları, kültürü ve kolektif hafızayı

da dönüştürüyor. Bu sürekli dönüşüm, sanatsal yaklaşımınızı nasıl etkiliyor? Sanatsal pratiğinizi bu değişime nasıl uyarlıyorsunuz?

Sürekli olarak araştırıyor ve geliştirmeye devam ediyorum. Yakın zamanda, büyük ölçekli kamusal heykellerimde kullandığım teknolojiyi daha küçük ölçekli heykellere uyarlayarak *CAPPED WAVES* adını verdiğim bir seri ürettim. Bu eserler 15,24 x 15,24 cm, 22,86 x 22,86 cm ve 30,48 x 30,48 cm boyutlarında olup, büyük işlerime kıyasla çok daha küçük ölçekleri temsil ediyor. Bunun sanatsal yaklaşımımı değiştirdiğini düşünmüyorum, sadece yaratıcılığımı farklı bir yöne yönlendiriyor. Uyumu ise bilinmeyene duyduğum sürekli bir romantizmle sağlıyorum. Açık sorular bırakıyor ve yanıtlar üretiyorum.

Latince *maritimus* kelimesinden türeyen *MARITIME*, yalnızca suyun doğal bir unsur olarak varlığına değil, aynı zamanda seyrüsefer, hareket ve hafıza gibi çok katmanlı kavramlara da işaret ediyor. Peki su ile ışık arasındaki bağlantı nedir? Sizce ışık da tıpkı su gibi iz bırakan ve yolu gösteren bir unsur olarak değerlendirilebilir mi?

Daha önce bahsettiğim *CAPPED WAVES*, su ve ışık arasındaki bu bağı doğrudan kuruyor. Su kütlelerine olan ilgim, çocukluğumun geçtiği Peru'nun kıyı kenti Lima'daki anılara dayanıyor. Pasifik Okyanusu'nun hemen kıyısında yer alan bu

şehirde, çocukken dalgaların kıyıya çarpıp oluşturduğu köpüğü izlemek beni büyülerdi. Rüzgâr ve güneş ışığının etkileşiminden doğan bu doğal manzara, *CAPPED WAVES*'in yaratılmasına ilham verdi. Günün saatine göre okyanus bazen metalik ve gümüş tonlarda, bazen öğleden sonra güneşinin altın ışıklarıyla büründüğü sıcak bir renkte görünür. Gece karanlığında ise dalgalar siyah bir inci gibi parlar. Su ve ışık her zaman etkileşim içindedir, özellikle de doğanın kusurlu ama kusursuz anlarında. İkisi de anların, hafızanın ve hareketin işaretleyicileridir. İnsanlar, suları aşmak için gündüz ve gece algımızı belirleyen gökyüzüne bakar.

Sergiler

sanat

Contemporary İstanbul

Gündem
